

ที่ กท ๐๓๑๗.๕/๙๕๙

มหาวิทยาลัยบูรพา
รับที่.....07406
วันที่.....- 6 พ.ย. 2563
เวลา.....11.49 น.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต

เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑๒/๒๕๖๓

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัว่ ๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑๒/๒๕๖๓ หัว่ ๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ เรื่อง “ติมอร์-เลสเต กับการเป็นสมาชิก “อาเซียน” ในอนาคต” รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต (The Democratic Republic of Timor-Leste) ได้รับเอกราชจากประเทศอินโดนีเซียเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปีเดียวกันนั้น ได้ยื่นความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นครั้งแรก โดยอาเซียนได้จัดตั้งคณะทำงานภายใต้คณะมนตรีประสานงานอาเซียนเพื่อศึกษาการรับติมอร์-เลสเตเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในทุกมิติ

๒. การประชุม ASEAN Co-coordinating Council Working Group Meeting (ACCWG) ครั้งที่ ๙ ว่าด้วยการเป็นสมาชิกอาเซียนของติมอร์-เลสเตนั้น เวียดนามและสมาชิกอาเซียนจะสนับสนุนและแบ่งปันประสบการณ์กับติมอร์-เลสเต ในการเตรียมการสำหรับการเป็นสมาชิกอาเซียน

๓. ติมอร์-เลสเต เป็นประเทศที่มีทรัพยากรและศักยภาพโดยเฉพาะด้านพลังงาน มีแหล่งก๊าซพลังงานที่มีมูลค่ามหาศาลและมีแหล่งน้ำมัน ที่เรียกว่า “Greater Sunrise Field” ซึ่งร้อยละ ๗๐ มีพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area: JDA) เช่น ติมอร์-เลสเตและออสเตรเลียได้ร่วมกันลงทุนในแหล่งพลังงานก๊าซธรรมชาติ และในติมอร์-เลสเตได้มีการลงทุนจากประเทศจีน นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่ให้การช่วยเหลือเงินกู้ (Soft loan) จากประเทศจีน รวมถึงการอนุมัติเงินกู้ให้ติมอร์-เลสเต อาจทำให้ประเทศจีนเป็นอีกหนึ่งประเทศที่เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเด็นเหล่านี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ภูมิภาคจะต้องพิจารณาเรื่องพื้นที่ตรงติมอร์-เลสเตอาจเป็นพื้นที่ต่อสู่ใหม่ทางทะเล ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔. สำหรับประเทศไทย ควรแสวงโอกาสการลงทุนในธุรกิจทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อีกทั้งให้การสนับสนุนติมอร์-เลสเตในประเด็นที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกัน โดยเฉพาะในด้านพลังงาน เป็นการกระจายโอกาสของนักธุรกิจไทย รวมถึงควรสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนให้กับติมอร์-เลสเต

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันเอก

(ประเทือง ปิยะกะโพธิ์)

กองภูมิภาคศึกษา

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๖

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

ด้วย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ส่งเอกสารวิเคราะห์
สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑๒/๒๕๖๓ เรื่อง "ติมอร์-เลสเต
กับการเป็นสมาชิก "อาเซียน" ในอนาคต"

จึงเรียนมาเพื่อ

๑. เพื่อโปรดทราบ

๒. และเห็นควรเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันและสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้ที่

<https://docshare.buu.ac.th>

ร.พ.อ.ทศ

๒๖.๑๑.๐๙

๖ พ.ย. ๒๕๖๓ / ๖๖.๐๓๔

ดำเนินการตามเสนอ

๖ พ.ย. ๒๕๖๓

ติมอร์-เลสเตกับการเป็นสมาชิก “อาเซียน” ในอนาคต

สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต (The Democratic Republic of Timor-Leste) หรือติมอร์-เลสเต ได้รับเอกราชจากประเทศอินโดนีเซียเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปีเดียวกันนั้นติมอร์-เลสเตได้ยื่นความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นครั้งแรก โดยอาเซียนได้จัดตั้งคณะทำงานภายใต้คณะมนตรีประสานงานอาเซียนเพื่อศึกษาการรับติมอร์-เลสเตเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในทุกมิติ โดยการรับสมาชิกรับนั้นให้ตัดสินโดยฉันทามติ ข้อที่เป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ การยอมรับโดยรัฐสมาชิกทั้งหมด ดังนั้นอาเซียน ไทย และกองทัพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมพร้อมในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของติมอร์-เลสเตในอนาคต

ข้อมูลทั่วไป เดิมติมอร์-เลสเต (Timore-Leste) เป็นอาณานิคมของประเทศโปรตุเกสตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๐๖๓ ภายหลังโปรตุเกสถอนตัวออกไป เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ประเทศอินโดนีเซียได้ส่งทหารเข้ามายึดครอง ทำให้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินโดนีเซีย ต่อมาได้รับเอกราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตย ติมอร์-เลสเต (The Democratic Republic of Timor-Leste) มีจำนวนประชากรประมาณ ๑.๒ ล้านคน โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิก ใช้ภาษาเตตุน และภาษาโปรตุเกสเป็นภาษาราชการ ภาษาอินโดนีเซียและภาษาอังกฤษเป็นภาษาติดต่อกัน ประเทศติมอร์-เลสเต ถือเป็นประเทศใหม่ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ทองคำ ปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติแมงกานีส และหินอ่อน เป็นต้น

สถานการณ์การเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกอาเซียน สำนักข่าวออนไลน์สปริงนิวส์รายงาน เมื่อวันที่ ๑๑ มิ.ย. ๒๕๖๒ รายงานว่า รัฐมนตรีต่างประเทศ ดีโอนีซิโอ โซอาเรสของติมอร์เลสเต ระบุว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของอาเซียนต่างสนับสนุนให้ติมอร์เลสเตเข้าร่วมสมาคม แต่ยังมีสมาชิกอีก ๑ ประเทศที่ยังสงวนท่าที ซึ่งโซอาเรสขอไม่เปิดเผยว่าเป็นชาติ

สมาชิกใด และยืนยันว่าติมอร์เลสเตอยู่ในฐานะที่กำลังดีมากทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่จะกลายมาเป็นสมาชิกอาเซียน และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่จะมีส่วนร่วม และไม่

ต่อมาในช่วงเดือน ก.ค. ๒๕๖๒ ติมอร์-เลสเตส่งผู้แทน ๒๐ คนเดินทางเยือนสำนักงานเลขาธิการอาเซียน กรุงจาการ์ตา เป็นครั้งแรกนับจากการสมัครเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อปี ๒๕๕๔ ซึ่งการเยือนในครั้งนี้มีการหารือถึงโครงการขยายความร่วมมือกับอาเซียนในหัวข้อกรอบขององค์กร โครงสร้าง เครื่องมือทางกฎหมาย และข้อตกลงของทั้งสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของติมอร์-เลสเต และอาเซียนได้ส่ง “ASEAN Fact-finding Team” เข้าสำรวจความพร้อมของติมอร์-เลสเต เมื่อวันที่ ๔-๖ ก.ย. ๒๕๖๒

สำหรับความคืบหน้าล่าสุด การประชุม ASEAN Coordinating Council Working Group Meeting (ACCWG) ครั้งที่ ๙ ว่าด้วยการเป็นสมาชิกอาเซียนของติมอร์-เลสเต เวียดนามและสมาชิกอาเซียนจะสนับสนุนและแบ่งปันประสบการณ์กับติมอร์-เลสเต ในการเตรียมการสำหรับการเป็นสมาชิกอาเซียนรวมถึงกิจกรรมที่จะให้ความช่วยเหลือ

ติมอร์-เลสเตสำหรับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางสถาบันต่างๆ เศรษฐกิจ รายได้ มาตรฐานชีวิตที่ดี และความรู้ของประชาชน โดยการประชุม ACCWG จะให้ความสำคัญใน ๓ เรื่องด้วยกันเกี่ยวกับติมอร์-เลสเต ได้แก่ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

บทวิเคราะห์ ติมอร์-เลสเตเป็นประเทศที่มีทรัพยากรและศักยภาพโดยเฉพาะด้านพลังงาน ถึงแม้ GDP ของประเทศจะน้อยที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียนแต่ด้วยแหล่งก๊าซพลังงานที่มีมูลค่ามหาศาลและมีแหล่งน้ำมัน ที่เรียกว่า “Greater Sunrise Field” ซึ่งร้อยละ ๗๐ อยู่ในทะเลอาณาเขตของติมอร์-เลสเต และอีกร้อยละ ๓๐ อยู่ในทะเลอาณาเขตของออสเตรเลีย ทำให้ติมอร์-เลสเตเป็นประเทศที่น่าสนใจในแง่รายได้จากแหล่งพลังงาน แม้จะมีเพียงประเทศเดียวในอาเซียนที่ยังสงวนท่าทีในการให้ติมอร์-เลสเตเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน อย่างไรก็ตามประเทศติมอร์-เลสเตได้เริ่มมีหลายประเทศเข้าไปลงทุนด้านแหล่งพลังงาน มีพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area: JDA) เช่น ติมอร์-เลสเตและออสเตรเลียได้ร่วมกันลงทุนในแหล่งพลังงานก๊าซธรรมชาติ หากมองในแง่ภูมิศาสตร์ติมอร์-เลสเตใกล้กับประเทศออสเตรเลียมาก มีการต่อท่อพลังงาน Greater Sunrise Field (ระหว่างติมอร์-เลสเตและออสเตรเลีย) และในติมอร์-เลสเตได้มีการลงทุนจากประเทศจีน นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่ให้การช่วยเหลือเงินกู้ (Soft loan) จากประเทศจีน รวมถึงการอนุมัติเงินกู้ให้ติมอร์-เลสเต อาจทำให้ประเทศจีนเป็นอีกหนึ่งประเทศที่เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเด็นเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภูมิภาคจะต้องพิจารณาเรื่องพื้นที่ตรงติมอร์-เลสเตอาจเป็นพื้นที่ต่อสู้ใหม่ทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลกระทบต่อประเทศไทย ประเทศไทยเป็นประเทศลำดับต้นๆที่รับรองเอกราชของประเทศติมอร์-เลสเต และสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ในปี ๒๕๔๕ ทำให้ทั้ง ๒ ประเทศมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน หากพิจารณาถึงผลประโยชน์ระยะยาว ที่ว่าติมอร์-เลสเตนั้นมีกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ (Sovereign Wealth Fund) ซึ่งรายได้หลักมาจากทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ อันมีแนวโน้มที่จะมีมูลค่าถึง ๒ หมื่นล้านดอลลาร์ในอีกหนึ่งทศวรรษข้างหน้า ดังนั้นประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับติมอร์-เลสเต อาจจะแสวงหาโอกาสในการเข้าไปลงทุนและสร้างประโยชน์ร่วมกันผ่านความสัมพันธ์อันดี

ข้อเสนอแนะ

สำหรับอาเซียน การเข้าเป็นสมาชิกของติมอร์-เลสเตจะเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและแสดงถึงความสำเร็จครั้งสำคัญของอาเซียนตามกรอบ “วิถีสากลอาเซียน” (ASEAN way) ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งและการเสริมสร้างความร่วมมือที่มีเอกลักษณ์ของชาติสมาชิกอาเซียนที่แสวงหาสันติภาพและความมั่นคงภูมิภาค และทำให้เห็นว่าอาเซียนมีส่วนสำคัญต่อการสร้างสันติภาพในภูมิภาค ช่วยเสริมประสิทธิภาพเพื่อป้องกันภัยคุกคามไม่ตามแบบ อีกทั้งควรร่วมกันสนับสนุนความมั่นคงทางพลังงานของอาเซียนร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นการร่วมมือกันไม่ให้ชาติมหาอำนาจเข้ามามีอิทธิพลให้ภูมิภาคมากเกินไป

สำหรับประเทศไทย ควรแสวงโอกาสการลงทุนในธุรกิจทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อีกทั้งให้การสนับสนุนติมอร์-เลสเตในประเด็นที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันโดยเฉพาะในด้านพลังงาน เป็นการกระจายโอกาสของนักธุรกิจไทย รวมถึงควรสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนให้กับติมอร์-เลสเต

สำหรับกองทัพไทย ควรดำเนินการสนับสนุนความร่วมมือด้านการทหารทั้งทวิภาคีกับประเทศไทยและพหุภาคีภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) และอาจเป็นการสนับสนุนการป้องกันภัยคุกคามไม่ตามแบบที่เกิดจากปัญหาภายในประเทศของติมอร์-เลสเตเอง หากติมอร์-เลสเตได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน และสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการทูตทางทหาร ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียน เช่น HADR การแพทย์ทหาร และการปฏิบัติการร่วมระหว่างชาติสมาชิกอาเซียนกับติมอร์-เลสเต ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อมูลอ้างอิง

* https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2560/sep2560-1.pdf

* <https://www.springnews.co.th/news/509156>

* <http://aseanwatch.org/2020/03/09>

* อารังชัย หนุณภักดิ์. (๒๕๖๓). Track II Monitor: การเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้แข็งแกร่งขึ้นระหว่างติมอร์-เลสเตกับประเทศเพื่อนบ้าน. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

* <https://www.dailynews.co.th/foreign/722977>

* <http://aseanwatch.org/2019/10/04>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๔ ๕๗๑๔ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

☐ การเมือง ☐ เศรษฐกิจ ☐ สังคม ☐ วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ☐ การทหาร ☐ พลังงาน/สิ่งแวดล้อม
☐ อื่น ๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย นายสิทธิชัย สุขะตะ ผู้ช่วยนักวิจัย ศศย.สปท.